

Sygnatura akt I C 369/22

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Konin, dnia 01-12-2022 r.

Sąd Rejonowy w Koninie I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: sędzia Daniel Adamczyk

po rozpoznaniu w dniu 01-12-2022 r. w Koninie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

przeciwko B. D.

o zapłatę

- zasądza od pozwanej B. D. na rzecz powoda (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwotę 1775,21 zł (tysiąc siedemset siedemdziesiąt pięć złotych dwadzieścia jeden groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie (art. 481 § 1 k.c.) od dnia 14.01.2022 r. do dnia zapłaty;
- oddala powództwo w pozostałym zakresie;
- zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 502,65 zł (pięćset dwa złote sześćdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów procesu wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia do dnia zapłaty;
- wyroкови w pkt 1 i 3 nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

sędzia Daniel Adamczyk

Sygn. akt I C 369/22

UZASADNIENIE

(...) S.A. B. wniósł o zasądzenie od B. D. kwoty 3 944,16 zł wraz z umownymi odsetkami za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych za opóźnienie od dnia 14.01.2022 r. do dnia zapłaty, a nadto o zasądzenie od pozwanej kosztów procesu wg norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazał, że kwota dochodzona pozwem wynika z zobowiązania wekslowego.

Pozwana B. D. nie złożyła odpowiedzi na pozew, ani nie wniosła o prowadzenie rozprawy pod jej nieobecność, co skutkowało wydaniem wyroku zaocznego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 03 czerwca 2019 r. (...) S.A. w B. zawarł z B. D. umowę pożyczki nr (...) w kwocie 4000 zł na okres 48 miesięcy przy racie 202 zł. Opłata przygotowawcza wynosiła 129 zł, prowizja 2871 zł oraz opłata za (...) 1000 zł. Z kolei odsetki umowne ustalono na poziomie 9,72 % rocznie. Całkowita kwota do zapłaty opiewała na sumę 9696 zł. Zabezpieczeniem pożyczki był weksel własny in blanco.

Dowód: umowa pożyczki - k. 4-7, deklaracja wekslowa - k. 10, harmonogram spłat - k. 8,

Pozwana przez dłuższy czas spłacała pożyczkę. Wobec braku dalszej spłaty powód pismem z 14.12.2021 r. wypowiedział umowę pożyczki. Jednocześnie wypełniono weksel in blanco na kwotę 3 944,16 zł z terminem płatności 13.01.2022 r.

Dowód: wypowiedzenie z wezwaniem do wykupienia weksla – k. 9, weksel – k. 16,

Na dzień złożenia pozwu pozwana dokonała wpłat na łączną kwotę 5462,81 zł. Po tej dacie nie dokonała żadnej wpłaty.

Dowód: pismo strony powodowej z 28.06.2022 r. z zestawieniem wpłat – k. 30-31

Dokumenty w oparciu o które Sąd ustalił powyższy stan faktyczny nie budziły wątpliwości Sądu, nie były również kwestionowane przez strony.

Sąd zważył, co następuje:

Powód oparł swe roszczenie na wekslu, a zatem podstawą powództwa było zobowiązanie wekslowe. Ważność weksla nie budziła wątpliwości, albowiem zawierał on wszystkie elementy wskazane w prawie wekslowym. W przypadku konsumenta Sąd z urzędu jest zobligowany do badania stosunku podstawowego, który stanowiła umowa pożyczki z 03.06.2019 r., której zabezpieczeniem był objęty pozwem weksel własny in blanco wypełniony zgodnie z deklaracją wekslową. Zebrany materiał dowodowy w postaci załączonej umowy pożyczki wraz załącznikami, w tym zwłaszcza deklaracją wekslową wskazuje w sposób bezsporny, że podstawą wypełnienia weksla in blanco było istnienie wymagalnego zobowiązania z przedmiotowej umowy pożyczki na dzień wystawienia weksla. W tej sytuacji dopuszczalne i obowiązkowe było badanie stosunku podstawowego w postaci pożyczki.

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Przedmiotowa umowa pożyczki dotyczyła kwoty 4000 zł i taka suma została przedstawiona do dyspozycji pozwanej i przekazana jej na własność na okres 48 miesięcy. Pożyczka zawierała koszty w postaci: opłaty przygotowawczej - 129 zł, prowizji - 2871 zł, opłaty za (...) - 1000 zł. Z kolei odsetki umowne ustalono na poziomie 9,72 % rocznie w całym okresie pożyczki. Całkowita kwota do zapłaty opiewała na sumę 9696 zł.

Zgodnie z art. 385¹ k.c. :

§1. Postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

§2. Jeżeli postanowienie umowy zgodnie z § 1 nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie.

§3. Nie uzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

§4. Ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje.

Art. 385². Oceny zgodności postanowienia umowy z dobrymi obyczajami dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy, biorąc pod uwagę jej treść, okoliczności zawarcia oraz uwzględniając umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem oceny.

Zgodnie z przywołanym wyżej przepisem postanowienia umowy zawieranej

z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go jeśli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

W przedmiotowej sprawie umowa, jak i jej szata graficzna, nie wskazują na jednoznaczne zapisy dotyczące kosztów umowy. Na pierwszej stronie umowy w części B znajduje się zapis, że kwota pożyczki wynosi 4000 zł, po czym na tej samej stronie w części C jest zapis małym drukiem o pożyczce w kwocie 8 000 zł, czyli o 100 % wyższej. Szczegółowe zapisy kosztów pożyczki zawarto na drugiej stronie umowy niewielkim drukiem.

Wysokość kosztu pożyczki należało w pierwszej kolejności zbadać przez pryzmat ustawy z dnia 12.05.2011r. o kredycie konsumenckim (tj. z dnia 23 sierpnia 2016 r. - Dz.U. z 2016 r. poz. 1528).

Zgodnie z art. 36a tejże ustawy:

1. Maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu oblicza się według wzoru:

w którym poszczególne symbole oznaczają:

MPKK - maksymalną wysokość pozaodsetkowych kosztów kredytu,

K - całkowitą kwotę kredytu,

n - okres spłaty wyrażony w dniach,

R - liczbę dni w roku.

2. Pozaodsetkowe koszty kredytu w całym okresie kredytowania nie mogą być wyższe od całkowitej kwoty kredytu.

3. Pozaodsetkowe koszty kredytu wynikające z umowy o kredyt konsumencki nie należą się w części przekraczającej maksymalne pozaodsetkowe koszty kredytu obliczone w sposób określony w ust. 1 lub całkowitą kwotę kredytu.

Maksymalna wysokość pozaodsetkowych kosztów w przedmiotowej sprawie wyniosła według podanego wzoru: $(4000 \text{ zł} \times 25 \%) + (4000 \text{ zł} \times 4 \times 30\%) = 1000 \text{ zł} + 4800 \text{ zł} = 5800 \text{ zł}$, gdzie współczynnik 4 wynika z podzielenia 48 miesięcy pożyczki wyrażony w dniach przez 365 dni roku. Koszty pozasodsetkowe stanowią maksymalną ich wysokość wskazaną w art. 36a ust. 2 ustawy o kredycie konsumenckim, gdyż ograniczono je do wysokości pożyczki, czyli 4000 zł.

W ocenie sądu fakt matematycznej zgodności wysokości kosztów z art. 36a w/w ustawy nie stanowi przeszkody do badania umowy przez pryzmat innych przepisów prawa, w tym zwłaszcza występowania klauzul niedozwolonych. Rozumowanie przeciwne prowadziłoby do wniosków niemożliwych do zaakceptowania. Nie sposób bowiem przyjąć, że ustawodawca dopuszcza koszty pozaodsetkowane wynikające z klauzul niedozwolonych o ile wysokość tych kosztów mieści się w granicach wyznaczonych w art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim. Tym samym ten ostatni przepis wyznacza maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych, które nie są sprzeczne z innymi przepisami prawa.

W przedmiotowej sprawie powód, poza innymi kosztami, naliczył bardzo wysoką prowizję w wysokości 2871 zł. Jej wysokość wskazał dopiero w dalszej części umowy niewielkim drukiem, w sposób który jest trudny do odnalezienia dla przeciętnego konsumenta. Tak wysoki koszt prowizji nie jest niczym uzasadniony i rażąco narusza interesy konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Zapis ten znajduje się na zwykle stosowanym przez powoda druku i wobec tego nie podlegał negocjacji. W tej sytuacji w ocenie sądu zapisy dotyczące wysokości prowizji stanowiły niedozwoloną klauzulę umowną w zakresie ponad 50 % wysokości kosztów prowizji. Umowa pożyczki miała bowiem charakter odpłatny i od początku dla obu stron było oczywistym, że powód udziela jej dla zysku w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Pożyczka ma charakter pozabankowy, a jej jedynym zabezpieczeniem jest weksel. Tym samym powstawało dla powoda większe niż w banku ryzyko związane z jej udzieleniem. Ryzyko to zostało jednak

wycenione zbyt wysoko, mając na uwadze porównanie kwoty udzielonej pożyczki i całkowitej sumy do zapłaty, co przy niejasnych zapisach umowy, na które konsument nie miał realnego wpływu rażąco naruszało jego interesy.

Także zapisy dotyczące tzw. (...) stanowią niedozwolone klauzule umowne. Jego koszt nie został wyeksponowany i wynika dopiero ze słabo widocznego zapisu zawartego na drugiej stronie umowy. Dotyczy on przy tym możliwości bezpłatnego odroczenia maksymalnie 2 rat albo bezpłatnego obniżenia o 50 % maksymalnie 4 rat, które zostaną spłacone w dodatkowym okresie kredytowania. W ocenie sądu zapisy te rażąco naruszają interesy konsumenta i są sprzeczne z dobrymi obyczajami. Nakazują bowiem konsumentowi dokonanie zapłaty za samą możliwość przesunięcia części spłaty niezależnie od tego czy konsument z tej możliwości skorzysta czy też nie, a nadto za ten sam okres naliczają odsetki, które ze swej istoty stanowią już wynagrodzenie za korzystanie z kapitału. Jednocześnie wynagrodzenie za wybranie pakietu doliczane jest od razu do zadłużenia. Naliczanie takowej opłaty nie znajduje ekonomicznego uzasadnienia, poza doliczaniem dodatkowego kosztu obciążającego pożyczkobiorcę.

Do tego powód doliczył odsetki w wysokości 1696 zł. Odsetki te dotyczyły jednak całego okresu pożyczki, czyli 48 miesięcy. Tymczasem umowa została wypowiedziana pismem z 14.12.2021r. ze skutkiem na 14.01.2022 r. (termin wypowiedzenia – 30 dni) i do tej daty winny być liczone odsetki umowne, zwłaszcza że pozew wpłynął 08.04.2022 r. i powód domaga się w nim odsetek od 14.01.2022r. Odsetki umowne do tej daty wynosiły jednak 1673,52 zł, jak wynika z ich zliczenia z harmonogramu spłat (k. 8). Tym samym należne były tylko w takiej wysokości.

W konsekwencji na dzień 14.01.2022 r. cała należność wynosiła łącznie 1775,21 zł, na co składało się 4000 zł kapitału + połowa prowizji, czyli 1435,50 zł + 129 zł opłaty przygotowawczej + odsetki umowne do tej daty 1673,52 zł minus 5462,81 zł spłacone przez pozwaną. Taką też kwotę zasądzono w oparciu o weksel w pkt 1 wyroku.

Od tej kwoty należało, na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c., zasądzić odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia 14.01.2022 r., czyli dnia następnego po terminie płatności wskazanym w wekslu, do dnia zapłaty. Podstawą wytoczenia powództwa było bowiem zobowiązanie wekslowe, a żądanie odsetek maksymalnych za opóźnienie byłoby uzasadnione tylko gdyby żądanie było oparte na umowie pożyczki, gdyż to z niej wynikała taka ich wysokość. W przypadku zobowiązania wekslowego znajdują zastosowanie zasady ogólne, w tym w zakresie odsetek za opóźnienie.

Żądanie dalej idące podlegało oddaleniu.

Sąd stosownie do treści art. 100 k.p.c. rozdzielił koszty procesu stosunkowo, albowiem pozwana przegrała proces co do kwoty głównej w 45%, a powód w 55 %. Na koszty procesu złożyły się jedynie koszty poniesione przez powoda w wysokości 1117 zł tj. opłata sądowa w kwocie 200 zł i kwota 917 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego wg stawki minimalnej wraz z opłatą skarbową od pełnomocnictwa. Tym samym w pkt 3 wyroku od pozwanej na rzecz powoda zasądzono 45 % tej sumy, czyli kwotę 502,65 zł. O odsetkach orzeczono na podstawie art. 98 § 1¹ kpc.

Wobec tego, że wyrok uwzględniający powództwo w pkt 1 i 3 jest zaoczny, na podstawie art. 333 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd nadał mu w tym zakresie rygor natychmiastowej wykonalności.

sędzia Daniel Adamczyk